חמשה עשר בשבט - תורת המעשר/ הרש"ר הירש

"בט"ו בשבט - ר"ה לאילנות" החיזוק וההבראה שהביאה תקופת החורף בטבע, כבר הושגה ברובה, וכבר נראה כוחו הדוחף של הלשד החדש בעורקי החיים של האילנות, על כן מונה החוק הישראלי את שנת הולדתן של הפירות מט"ו בשבט ומסדר לפי זה את החובות וסדר החובות המוטלות על היהודי עם יבול השנה של הטבע.

... לגבינו (=אנשי הגולה) אין ט"ו בשבט אלא תאריך שבלוח שאין תוצאותיו בחיינו הגלותיים אלא באפיו החגיגי במקצת בסדר התפילה, וכן יתכן שתהיה לו השפעה בספירת שנות הערלה.

...נרדפים כחיות-ציד, לחוצים בסמטאות, נמלטים אל סוכות חיינו הביתיים או אל ד' אמות הצנועות של ההסתכלות הדתית השקטה - מהווים אנו לעיני המסתכל השטחי תמונת חיים קודרים, פחדניים, נחבאים. בפומבי, כאנשים חיים וערים לא הכירונו אלא בשוק החיים הכלכליים והמסחריים. ברם - חיים מפכים, יונקים משדי הטבע האלוקי - זאת לא בקשו אצל היהודים. הלא לתוך הופעה חולנית זו צומצם היהודי בכוח, ומה שלא היה אלא תוצאת מעשה אלימות זדוני - זקפו על חשבון רוחם של היהודים והיהדות.

מה שונה מזה היא רוח היהדות במקום שיכלה היא להתפתח כאוות נפשה! מעמידה היא אותנו בתוך הטבע הרחב, מקום שם יפכו מעינות, יוריקו השדות, יציץ הציץ יפרחו האילנות וירעו העדרים, מקום שם ישתמש האדם בכוחותיו בברית אמיצה עם הטבע, ויעמיד את מאווייו וכוחותיו תחת ברכתו והגנתו של הקב"ה.

שדות ועדרים הם יעודנו הטבעי. לסוחרים נודדים הפכתנו הגלות. מי ייתן ויכולנו לשוב ממקצוע הכרחי-מלאכותי זה אל פשטותם של חיי כפר נשואים ע"י רוח אלוקית ישראלית, כי אז היו הפשטות והשלום, הצנעה ואהבת האדם, האנושיות והשמחה, ההתלהבות והאושר מנת חלקנו - שוב היה נשמע קול כינורו של דוד ושוב הייתה רות מוצאת את השבילים אל שדהו המבורך של בועז. - - -

כמה מזמינה אותנו התורה היהודית לשימת לב תמידית לחוקי הטבע ומהלכיו, כמה מובילה היא אותנו מן הטבע אל חיי האדם, ובכך מלמדת היא אותנו, בעזרת מתנותינו שגדלו בתוך הטבע, לגמול ציציהם ופירותיהם הנהדרים עוד יותר של חיי אדם חופשיים בעבודת השי"ת.

... כיצד שואפים למטרות רוחניות באמצעים טבעיים, כיצד מעלים את ההנאה הטבעית לדרגה של אצילות וקדושה? זאת מלמדים את בעל השדה היהודי בכל שערה, בכל פרי שיבולו מביא לו. כל הצץ, הפרח והבשל על אדמת ישראל - למען הרוח, למען חיי החושים המרוממים בכוח אלוקי ולמען אהבת האדם הוא פורח... כל ארץ ישראל כולה, על כל שדותיה ופרדסיה המעובדים במיניהם השונים הנפרדים זה מזה, ברוח התורה - כולם מהווים דרשה אחת על גדולת הבורא, המחוקק ומסדר העולם, ובכל תלם שהאיכר היהודי חורש, בכל זרעון שהאיכר הישראלי זורע - מזכיר הוא את האדם השליט בטבע על מחוקק הטבע הגדול, אשר אף האדם בן החורין חייב להיכנע לחוקותיו אשר הן הנה השולטות עליו בכל, עם כל חופשיות בחירתו.